

RORÝSI

Přes jistou vnější podobnost s pěvci patří rorýs obecný (*Apus apus*) do řádu svištounů, kam jsou řazeni např. i kolibříci. Je to tažný pták s hlavními zimovišti v jižní Africe. U nás pobývá jen krátkou dobu, nezbytnou k rozmnožování. Původně byl obyvatelem skal a stromových dutin, dnes žije převážně ve městech, kde hnízdí pod střechami, v děrách zdí apod. Potravu loví výhradně ve vzduchu a tvoří ji drobní členovci, především hmyz.

Ve vzduchu tráví rorýsi většinu svého života. Vědecké jméno *apus* – beznohý, poukazuje na charakteristicky krátké nožky, které nejsou v letu vůbec patrné. Nedovolují kráčívou chůzi nebo poskakování, ale jen zavěšení na hrubší kolmé stěny nebo kůru stromů. Hnízdící ptáci tráví noc na hnízdě, ale nehnízdící rorýsi, ke kterým se později přidávají ptáci hnízdící a nakonec i vyvedená mláďata, nocují v hejnech vysoko na obloze. Rorýsi spánek totiž není tak tvrdý, jako je spánek lidský, podobně jako u jiných ptáků se jedná o sérii mikrosnánek. Navíc mohou rorýsi spát jen na jednu polovinu mozku, druhá polovina je

schopna vnímat okolí. V Praze hnízdí odnepaměti. Svým rozšířením i početností se řadí mezi její nejhojnější ptáci obyvatele. Výskyt ale není souvislý, s rorýsy je možné se setkat na vysokých budovách ve středu města či ve vícepatrových domech se sedlovými střechami staré městské zástavby, kde je možnost přístupu na okraje půdních prostor, vzácněji ve stromových a skalních dutinách a štěrbinách, případně v ptačích budkách.

Rychlou obnovou fasád a střech domů, věží a stavebních památek v průběhu devadesátých let hnízdišť v centru města ubylo. Rorýsi však postupně objevili nové možnosti ke hnízdění na sídlištích, v izolačních podstřešních prostorách s větracími otvory na panelových domech. Moderním trendem se ovšem stalo zateplování jejich zdí. Při stavebních úpravách se uzavírají větrací otvory, jimiž v některých případech zatéká a které údajně ani neplní svou původní funkci. Byly však již vyvinuty alternativní metody oprav větracích otvorů, a proto je třeba apelovat nejen na projektanty a stavební firmy, ale přede-

vším na majitele a obyvatele domů, kde rorýsi hnízdí a kde se připravují stavební úpravy či opravy, aby opeřené nájemníky v maximální možné míře šetřili, zachovali jejich hnízdiště a v nezbytných případech kontaktovali příslušné instituce (Česká inspekce životního prostředí, Český svaz ochránců přírody), které mohou rorýse ochránit.

Jedním z možných řešení, jak hnízda rorýsů zachovat, jsou např. truhlíky, které se umísťují pod střechu budovy (tam, kde to je možné, zevnitř, což se nejvíce blíží originálnímu hnízdění, v opačném případě zvenčí).

Pro radu a bližší informace se lze obrátit na Národní síť stanic pro handicapované živočichy, která je unikátním evropským projektem Českého svazu ochránců přírody a již podporuje Ministerstvo životního prostředí, Lesy ČR, s. p., a Česká spořitelna, a. s. Více se dozvíte také na internetových stránkách www.csop.cz nebo v kanceláři ČSOP na telefonním čísle 222 516 115.

Ing. Jiřina Štěpáková,
OŽP ÚMČ Praha11

Jihoměstská příroda KUNRATICKÝ LES I.

Nemusíme závidět obyvatelům Roztyl a Chodova, že mají Kunratický les hned pod okny, my ostatní z Jižního Města si tam můžeme zajet metrem, jsou to maximálně dvě stanice.

Ať jej nazýváme Kunratický, Krčský nebo Michelský, na pražské poměry je to les každopádně dosti rozsáhlý, navíc se může pochlubit cennými lokalitami přírodními i architektonickými. Pro rekreaci tu slouží udržované cesty, altány, lavičky, několik dětských hřišť, u sruhu Gizela hřiště pro dospělé. V lese jsou dvě hájovny. První se říká U krále Václava, protože se nachází poblíž stejnojmenné výletní restaurace při vstupu do lesa od Zelených domků. Před nedávnem byla hájovna zgruntu opravena. Zdejší minizoo bude opět v provozu, čeká se na přírůstky srnců zvěře a daňků, ohrady a přístřešky jsou již nachystané. Před hájovnou je nově vybudované dětské hřiště. Druhá hájovna je při vstupu do lesa ze strany od Krče, za rybníkem Labuť. I v její blízkosti je dětské hřiště pro nejmenší.

Vedle restaurace U krále Václava, o které jsme již mluvili, je na stejné straně Kunratického lesa (od Zelených domků) i výletní restaurace Na tý louce

zelený, před níž mohou motorizovaní návštěvníci nechat své auto. Z roztylské strany se výletníkům nabízí hotel Nosál s restaurací Za větrem. Občerstvení funguje také ve sruhu Gizela (v době, kdy se tam konají různé akce) v chodovské části lesa.

Značnou část Kunratického lesa tvoří přírodní rezervace Údolí Kunratického potoka. Zahrnuje svahy údolí Kunratického potoka o celkové rozloze 151 ha. Potok vtéká do lesa u Dolnomlýnské rybníka se zajímavým mlýnem, teče při západním kraji lesa, z oken pavilonů jej mohou vidět pacienti Thomayerovy nemocnice, a z lesa vytéká u rybníku Labuť. V rezervaci jsou chráněny hlavně dubové a dubohabrové porosty a zbytky společenstva skalní stepi na svazích. V nivě v zalesněném údolí jsou pak olšiny a jaseniny, na svazích habrové javoriny. Zajímavý je malý relikt spraše na hraně svahu nad restaurací Na tý louce zelený, kde roste třemdava bílá a růže galská. Z fauny jsou zastoupeni střeplíci, mandelinka a dřepčící v nivě potoka a v mokřadních loukách. V potoce žije plž – *Clausilia pumila*. Z ptáků tu hnízdí strakapoud prostřední, datel černý, žluna šedá a sovy. Vysazen je zde mufl-

lon. Mufloni se někdy zatoulají až mezi pavilony nemocnice – k nemalému potěšení a rozptýlení pacientů.

Velkou kunratickou a Nový hrádek samozřejmě neopomineme, necháme si je do příštího vyprávění o Kunratickém lese.

(Dokončení)

Eva Štampachová, foto: autorka